

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра спеціальної освіти

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А. Кузнецова

28 серпня 2020 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**ВИРОБНИЧА ФАХОВА ПРАКТИКА У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
ОСВІТИ ТА РЦ**

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність: 016 Спеціальна освіта
освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія

2020-2021 навчальний рік

На завершальному етапі навчання проводиться виробнича фахова практика у спеціальних закладах освіти та РЦ. До практики студенти приступають після опанування дисциплін Логопедія і неврологічні основи логопедії, Загальна, вікова та педагогічна логопсихологія, Психологія, Психопатологія і психотерапія, Спеціальна методика розвитку мовлення і початкового навчання мови, Спеціальна методика формування елементарних математичних уявлень і навчання математики, Спеціальна методика ознайомлення з природничим та суспільним довкіллям, Спеціальна методика фізичного виховання.

У ході проходження практики у студентів формуються наступні компетентності:

ЗК-1.2. Морально-етична компетентність. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи); знання основних моральних норм, етичних та етикетних правил; досвід дотримання набутих моральних норм, етичних та етикетних правил у власній повсякденній і професійній діяльності.

ЗК-1.3. Функціонально-поведінкова компетентність в спеціальній освіті. Здатність до виконання власних професійно-функціональних обов'язків; уміння дотримуватись норм загальнолюдського і професійного етикету; здатність виявляти чесність, порядність, принциповість, толерантність під час освітньої та професійної діяльності; досвід відповідального і сумлінного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків.

ЗК-1.5. Міжособистісна взаємодія. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітьми без та з порушеннями психофізичного розвитку та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення корекційно-педагогічних і навчально-реабілітаційних ситуацій і конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-3.2. Дослідницько-праксеологічна компетентність. Здатність визначати, виявляти та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі корекційно-педагогічної діяльності. Знання основних методів наукового пошуку; вміння узагальнювати отримані результати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, оформлювати і презентувати результати наукової діяльності відповідно вимог в процесі корекційно-педагогічної та навчально-реабілітаційної діяльності.

ЗК-3.3. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в корекційно-освітньому, навчально-реабілітаційному середовищі та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя дітей з особливими освітніми потребами.

ЗК-3.4. Інформаційно-комунікаційна (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини задля розв'язання абілітаційних, корекційних, реабілітаційних і комунікативно-мовленнєвих задач у професійній діяльності фахівця-дефектолога, вихователя, асистента вчителя й у повсякденному житті.

ЗК-3.5. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного і шкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку; чинним нормативним забезпеченням спеціальної освіти тощо.

СК-1. Теоретико-методологічна. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності.

СК-2. Спеціально-методична (відповідно нозології). Здатність до застосування

психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння добирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей тих, хто навчається; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб із порушеннями розвитку (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо) в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, реабілітаційних установах тощо.

СК-3. Комунікативно-педагогічна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

СК-4. Проектувальна (загальна та з урахуванням нозології). Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень психофізичного розвитку та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей особи; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

СК-5. Організаційна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних правил організації навчального, корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

СК-8. Корекційно-зорієнтована компетентність. Здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації навчально-виховної діяльності. Володіння методами та засобами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової сфери в процесі виховання дітей. Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями. Здатність організувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів, підпорядкованих МОН, МООЗ, Міністерству праці та соціальної політики

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПРН 2. Організувати і проводити психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку.

ПРН 3. Вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних навчально-виховних закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 4. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями психофізичного розвитку, планувати та проводити з ними корекційно-розвивальну роботу на основі

диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 5. Сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку; готувати їх до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН 6. Організувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрований колектив.

ПРН 7. Здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку в ролі асистента вчителя інклюзивного класу.

ПРН 8. Використовувати різноманітні методи та форми виховної роботи, прогресивні прийоми керівництва навчальною, трудовою та суспільною діяльністю учнів.

ПРН 10. Співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями).

ПРН 11. Систематично підвищувати свою кваліфікаційну компетентність.

ПРН 13. Застосовувати найновіші досягнення в спеціальній освіті, здійснювати науково-дослідницьку та методичну діяльність.

ПРН 14. На практиці застосовувати знання з охорони праці.

ПРН 15. Проводити лекційну та пропагандистську роботу з метою профілактики та подолання відхилень у розвитку дітей.

ПРН 16. володіти культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами.

Керівниками-методистами призначаються досвідчені викладачі кафедри та висококваліфіковані практичні працівники вищої категорії.

Групи студентів-практикантів комплектуються у кількості, що не перевищує п'яти осіб на одного фахівця спеціальної освіти, при цьому доцільно враховувати психологічну сумісність членів однієї студентської групи.

Робочий день студента-практиканта, протягом усього періоду практики, триває не менше шести годин на день.

Починається виробнича фахова практика спеціальних закладах освіти та РЦ з настановчої конференції, під час якої студентів знайомлять з терміном проведення практики, метою, завданнями та змістом: даються зразки звітної документації та деякі методичні поради щодо складання індивідуального плану практики, ведення щоденника, вивчення спеціальної літератури.

На конференції перед студентами виступає керівник практики та групі керівники-методисти.

Протягом ознайомлення студентів з адміністрацією базового навчального закладу з'ясовуються такі питання, як: тип закладу освіти, його структура, основні документи, що регламентують діяльність цієї навчально-виховної установи, принципи комплектування груп, розклад занять, призначення приміщень, їх обладнання; територія закладу освіти та її використання, правила внутрішнього розпорядку тощо. Студентів розподіляють по групам, знайомлять із фахівцями закладу освіти та дітьми. Студенти глибоко вивчають програми та методичні посібники.

Мета і завдання виробничої фахової практики

Мета практики полягає у формуванні глибокого осмислення закономірностей між корекційно-навчальною діяльністю та фаховими дисциплінами; поглибленні усвідомлення професійної значимості теоретичних знань та можливості їх застосування на практиці; підготовці до здійснення превентивної та корекційної діяльності, діагностування й проведення корекції мовленнєвої діяльності та психічних процесів дітей-логопатів, співпраці з батьками дітей-логопатів та педагогами закладів.

Завдання практики:

1. Ознайомлення студентів із закладом освіти, комплектуванням груп (класів), специфікою організації та здійснення навчального процесу в різних вікових групах.

2. Спостереження, аналіз та оцінювання організації навчально-виховного процесу освітнього закладу, як закладу, що забезпечує корекційний вплив на розвиток особистості дитини.

3. Удосконалити організаційні, діагностичні, дидактичні, аналітичні, проектувальні, комунікативні уміння та навички.

4. Формувати вміння спілкуватися з дітьми, враховуючи їх вікові, фізичні та мовленнєві особливості.

5. Вчитися збирати анамнез, вести записи спостережень, опрацьовувати й узагальнювати одержану в ході обстежень інформацію, передбачати основні напрями корекційної роботи з кожною дитиною чи групою дітей та проводити з ними заняття.

6. Проектувати власну корекційно-навчальну діяльність для вирішення конкретних фахових проблем.

7. Розвивати теоретичний пошук в методичній роботі, виробляти потребу в самоосвіті, самоідентифікації себе як професіонала конкретної сфери корекційно-навчальної роботи.

8. Опанувати психологічні методи: спостереження за дитиною на заняттях, в ігровій діяльності, в міжособистісному спілкуванні, діагностика пізнавальної сфери дитини, набуття досвіду практичного використання проєктивних методик;

9. Навчитися оформлювати результати досліджень, складати психолого-педагогічні характеристики, надавати рекомендації педагогам та батькам дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

У результаті проходження практики **студенти повинні:**

I. Знати:

– зміст професійної діяльності вчителя-логопеда, психолога, асистента вчителя, асистента вихователя;

– законодавчо-нормативні документи, що регулюють діяльність фахівців спеціальної освіти у навчальних закладах;

– основні методики та технології роботи з дітьми з ТПМ;

– професійний етичний кодекс фахівця спеціальної освіти;

– методологію та методи діагностик та методи корекційної роботи з дітьми.

II. Вміти:

– аналізувати практичний досвід фахівців в галузі логопедії, власну професійну діяльність;

– діагностувати мовленнєві проблеми особистості, знаходити оптимальні шляхи їх подолання;

– планувати етапи корекційної роботи з метою досягнення конкретного результату;

– проектувати індивідуальні корекційні програми;

– самостійно реалізовувати програму корекційної допомоги дітям з різними вадами мовлення;

– застосовувати індивідуальні, групові, колективні форми роботи;

– володіти технологіями навчання та корекції мовлення дітей;

– використовувати психологічні, медичні, педагогічні механізми попередження та подолання вад мовлення у дітей;

– науково обґрунтовувати результати корекційної діяльності;

– реалізувати власний творчий потенціал для удосконалення форм, методів, технологій корекційної діяльності.

Організація та зміст основних етапів практики.

Головною вимогою при доборі закладу освіти слід вважати, високий професійний рівень її спеціалістів, творчу атмосферу в педагогічному колективі, високу трудову дисципліну та уважне і доброзичливе ставлення до дітей.

Студенти вивчають перспективний план логопедичної роботи, щоб планувати на належному рівні і забезпечувати проведення фронтальних занять. Крім того, студенти закріплюють навички складання кваліфікованої психолого-педагогічної характеристики на дітей з ТПМ.

Під час практики студент здійснює наступні психолого-педагогічні види робіт:

а) готує і проводить разом із логопедом закладу освіти батьківські збори;

б) проводить бесіди з батьками тих дітей, що були на індивідуальній роботі;

в) здійснює режимні моменти закладу освіти; готує разом з музичним працівником заняття з логоритміки;

г) консультує вихователів логопедичних груп, присутній разом із логопедом на заняттях вихователя, аналізує заняття.

д) готує посібники, дидактичні матеріали;

є) виступає на педрадах з питань порушень мовлення у дітей.

Під час практики студент повинен проаналізувати 10 занять логопеда та інших студентів-практикантів. Аналіз занять, підготовка планів індивідуальних занять, конспектів фронтальних занять та виготовлення дидактичного матеріалу для логопедичної роботи з дітьми проводиться з 12.40 до 15.00.

Студент регулярно веде щоденник практики, в якому фіксує дату проведення заняття, кількість присутніх на ньому дітей та їх діагноз, мету, тему, зміст і аналіз логопедичного заняття.

На підсумковій конференції всі групи студентів звітують про виконану під час практики роботу, демонструють кращі зразки документації та самостійно виготовлені наочні посібники і роздатковий дидактичний матеріал.

З аналізом результатів практики виступають фахівці закладу освіти, керівники-методисти, студенти.

Після завершення практики студент здає методисту документацію:

1. Щоденник спостережень.
2. Психолого-педагогічні характеристики на 4 дітей-логопатів.
3. 4 мовні картки.
4. Перспективні та індивідуальні плани роботи з двома дітьми.
5. Плани-конспекти фронтальних занять.
6. Звіт про практику.

При зарахуванні неперервної практики керівник-методист враховує:

- повноту виконання, передбаченого програмою практики, обсягу завдань;
- дисциплінованість студента, його ставлення до роботи;
- уміння застосовувати на практиці теоретичні знання;
- уміння провести обстеження дитини;
- ступінь самостійності у підготовці всіх видів корекційно-виховної роботи з дітьми, майстерність її проведення;
- якість оформлення звітної документації та своєчасність її подачі груповому керівнику-методисту.

Критерії оцінювання педагогічної практики

90-100 балів ставиться за умови виконання програми практики, якісної підготовки усіх звітних документів з аналітичним їх поданням.

У 80-89 балів оцінюється виконання завдань на високому рівні, проте наявні несуттєві неточності при оформленні документації, недостатньо проявлена творчість і комплексне бачення педагогічних проблем.

65-79 балів ставиться при виконанні завдань практики на середньому рівні з кількома несуттєвими та однією значною помилками.

55-64 бали ставиться, коли при оформленні звітної документації допущено 2-3 значні помилки, які несуттєво змінюють остаточний результат. Не завжди точно визначено структуру виховного заходу та здійснено його аналіз.

50-54 бали ставиться при оформленні звітної документації із значною кількістю помилок, на низькому рівні, що задовольняє мінімальні критерії. Студент має проблеми із здійсненням системного аналізу виховної роботи класного керівника.

35-49 балів вимагає доопрацювання звітної документації.

1-34 бали є незадовільною оцінкою, коли результати практики не зараховуються без права доопрацювання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	дуже добре	
65 – 79	C	добре	
55 – 64	D	задовільно	
50 – 54	E	достатньо	
35-49	FX	незадовільно	не зараховано

1-34	F	непринятно	не зараховано
------	---	------------	---------------